תנ״ך · אחרונים

רש"ר הירש על התורה

רבי שמשון ב"ר רפאל [הרש"ר] הירש

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש"ר הירש על התורה

רבי שמשון ב"ר רפאל [הרש"ר] הירש

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשר-הירש-על-התורה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

בראשית 4
פרק כב 4

בראשית

פרק כב

פסקה יג

וישא עיניו. ויבט סביבותיו. היה לו צורך לעשות את הקרבת העקוד והנעקד הזה, את ההקרבה החופשית של כל הישות בידיים וברגליים על המזבח, שהיה מוכן לעשותה בפועל, לתוכן של כל חיי בנו וצאצאיו העתידיים באמצעות קרבן סמלי.

כשם שיצחק היה מוכן להקריב את עצמו על מזבח ה' ולקום לתחייה מחדש ממזבח ה': כך אותה הרוח ואותה הנכונות להקרבה צריכות מעתה להיות נדורות בקרבן ומוגשמות בחיים על ידו ועל ידי בניו. חייהם של יצחק ובניו צריכים להיות עקדה נצחית.

הזדהות האדם בקרבן מוצגת בעוצמה הגדולה ביותר לכל הדורות באמצעות האיל הזה תחת בנו. אותו היום, נאמר בתנא דבי אליהו, שהעלה אבינו אברהם את יצחק בנו על גבי המזבח תיקן הקדוש ברוך הוא שני כבשים אחד בשחרית ואחד בין הערביים שנאמר את הכבש אחד וגו' וכל כך למה שמשעה שישראל מקריבין תמידין על המזבח וקוראין את המקרא הזה צפונה לפני ה' הקדוש ברוך הוא זוכר עקידת יצחק בן אברהם מעיד אני עלי שמים וארץ בין גוי בין ישראל בין איש בין אשה בין עבד בין שפחה קורא את המקרא הזה צפונה לפני ה' הקדוש ברוך הוא זוכר עקידת יצחק בן אברהם.

כך גם כאן הקרבן התמידי נתפס רק כהמשך לאומי של עקידת האב, ובמיוחד הקביעה "צפונה לפני ה'", שהקרבת הקרבנות הקדושים ביותר הייתה צריכה להיעשות ל"צד הצפון" לפני ה', מובנת בהקשר זה. ב"חצות הלילה של החיים", כשהשמש עמוק מתחתינו, סביבנו רק חושך, ובכל זאת לומר: גם אם איננו רואים - ה' רואה, "צפונה לפני ה', לעמוד לפני ה'" - "אצל ה' שוכנת התבונה, לה' העין עבורנו, איננו זקוקים להבנה בהבנת ה', לא תורתו ולא הנהגתו צריכות לטעון תחילה בפני כס המשפט של הבנתנו, ואיך שהמצב בארץ יהיה: ה' יראה!" - זוהי קביעת הקרבן הנצחי במוריה.

ולכן מחפש כאן אברהם בעל חיים, כי מילים אינן מספיקות לביטוי זה, והנה איל, ו"אחר", אחרי שאברהם ראה אותו, נשאר עומד אחוז. הלך אברהם והקריב אותו "לעולה תחת בנו". המילים האחרונות הללו שהדגשנו מכילות הפרכה מוחצת לאותה צרות מוחין או זדון לב המבקשים לשלול מקרבננו את המשמעות הסמלית, כדי להתהדר בנאווה בביזוי "פולחן קרבנות דמים".

אילו לא הייתה לקרבן משמעות סמלית, אילו הקרבת האיל הזה לא ביטאה מסירות נעלה פי שלושה ומשמעותית יותר בחיים מאשר ההריגה בפועל של יצחק, איזו נאצה,

כן, איזו עלובות מגוחכת לא הייתה זו: תחת בנו - במקום היקר מכל, שעבורו היו מוכנים למות בעצמם עשר פעמים, לתת בעל חיים שרץ אליך במקרה בפראות, שלכן אין לו אפילו את הערך להיות רכושך!! מישהו השאיר לנו בנדיבות לב מיליון - אנחנו מרימים סיכה מונחת במקרה ומבקשים: לקבל לפחות זאת תמורתו!

בשם "ה' יראה" הוריש אברהם את ההוראה שהמוריה צריכה להביא לצאצאיו בזכר המאורע הזה. ה' יראה (מהדהד את "אלהים יראה לו וגו'") ה' רואה! כאשר אנחנו והיכן שאנחנו לא רואים, ה' רואה, לו עלינו להכפיף את הבנתנו בחופשיות וברצון. "ה' רואה" - כך ביטא אברהם באופן כללי את משמעות המוריה. אבל היום, לאחר שאמונה כללית זו בה' התגלמה עבורנו במעשה התגלות מיוחד, ה' הגיש לנו את הבנתו בתורתו, שעל הר זה יקום מקדשו, כדי שתהיה זו הבנתנו ונעצב על פיה את כל חיינו, היום אמת זו אינה מתבטאת רק באופן כללי: ה' רואה, אלא: כל אחד מאיתנו "נראה על ידי ה'" וצריך להציג את עצמו שוב ושוב לפניו על הר זה לבחינה ולחקירה. שלוש פעמים בשנה יֵרָאֶה כל בן לאברהם ויצחק על הר זה ולא ריקם, לא רק בהתעוררות פנימית חולפת, אלא בהקדשה מוחלטת של כל ישותו בעולת ראיה. כל מי שמופיע מעתה עם עולת ראיה על המוריה, מצטרף לעולה שהקריב אברהם תחת בנו, ונודר למלא את חלקו במשימת העקדה שנדר האב במקום הזה עבור בנו וצאצאיו, ובמילויה הוא עצמו צעד לנצח כדוגמה ומופת אל פסגת המוריה.